

Wiedeńskie tezy polityki językowej – 11+1 Żądania wzmocnienia partycypacji społecznej

Wiedeńskie tezy dotyczące polityki językowej zostały opracowane w ramach przygotowań do XVII Międzynarodowego Spotkania Nauczycieli Niemiec w Wiedniu (IDT 2022) przez międzynarodową grupę ekspertów (patrz [Link](#)). Zostaną one przedstawione w ramach IDT 2022 i przyjęte na imprezie finałowej 20 sierpnia 2022 r. Tezy są skierowane zarówno do świata polityki, jak i biznesu. Podążają za mottem spotkania [*mit.spache.teil.haben](#). Głównym celem nauki i nauczania języków obcych oraz kształcenia językowego powiązanego z nauką zawodową jest rozwijanie umiejętności dyskursu, które umożliwia i promuje odpowiedzialne uczestnictwo w procesach decyzyjnych oraz równoprawny udział w życiu społecznym.

1. Nauka języka niemieckiego odbywa się w **wielojęzycznym społeczeństwie**. Sami uczniowie wnoszą do zajęć wielojęzyczne i wielokulturowe doświadczenia i kompetencje, które należy wziąć pod uwagę. Musi to wspierać polityka językowa uwzględniająca zasoby społeczne i indywidualne oraz globalne i regionalne perspektywy i uwarunkowania. Różnorodność językowa i kulturowa społeczeństwa musi znaleźć odzwierciedlenie w projektowaniu materiałów dydaktycznych i ofert edukacyjnych, programach nauczania, wyborze treści nauczania, kształceniu i szkoleniu oraz w badaniach naukowych.
2. Należy ułatwiać i wspierać **współpracę międzynarodową** pod względem finansowym i strukturalnym. Jest ona skuteczna szczególnie wtedy, gdy wszystkie strony mają równe prawa, a współpraca opiera się na otwartej i przejrzystej wymianie, w której należy zapewnić odpowiednie warunki ramowe. Szczególnego wsparcia i uznania wymagają stowarzyszenia zawodowe zajmujące się językiem niemieckim jako obcym i/lub drugim językiem, tak aby mogły one wypełniać swoje zadania związane z tworzeniem sieci kontaktów i przekazywaniem wiedzy specjalistycznej.
3. Główną zasadą nauki i nauczania języka niemieckiego musi być idea **empowerment**, czyli budowanie kompetencji językowych, które od samego początku są nastawione na samodzielne dalsze uczenie się i uczestnictwo w społeczeństwie i w miejscu pracy. Różnorodność zainteresowań i potrzeb osób uczących się musi być zaspokajana poprzez ofertę dostosowaną do potrzeb i zróżnicowaną. Nie są one „zasobami ludzkimi”, ale muszą być postrzegane i chronione jako podmioty w ich godności ludzkiej. Dotyczy to zarówno profesjonalnego nauczania języka niemieckiego, jak i kształcenia dorosłych, a także nauczania i uczenia się języków w ogóle.
4. Repertuary językowe umożliwiają uczestnictwo w procesach społecznych. Edukacja językowa w kontekście migracji musi być zatem dostosowana do **realiów życia migrantów** oraz ich potrzeb zawodowych i codziennych. Znajomość języków obcych musi być oddzielona od kwestii związanych z prawem pobytu i nie może być wymagana jako kluczowy warunek na rynku pracy lub w celu uzyskania świadczeń socjalnych. Język nie może być nadużywany jako narzędzie dyskryminacji.
5. **Szkolne nauczanie języka niemieckiego** na całym świecie musi być zorganizowane w taki sposób, aby **cały repertuar językowy** uczniów był wykorzystany jako zasób, a język obcy był łączony z nauką zawodową i przekazywaniem kompetencji interdyscyplinarnych. Programy nauczania i cele nauczania muszą być odpowiednio sformułowane, a promocja i edukacja językowa muszą być **spójne** od etapu edukacji przedszkolnej do zakończenia nauki szkolnej.
6. W kontekście szkolnictwa wyższego **programy stypendialne i finansowanie badań naukowych** powinny być wspierane przez państwo w celu zwiększenia mobilności i możliwości współpracy

studentów, nauczycieli i badaczy, którzy przyczyniają się w znacznym stopniu do udanej nauki języków obcych. Bez względu na pochodzenie społeczno-ekonomiczne osoby te muszą mieć dostęp do pożądaných ofert studiów i badań naukowych, w szczególności w przypadku pobytów w krajach niemieckojęzycznych.

7. Polityka (edukacyjna) nie może ograniczać **badania** ani ich ograniczać. Ich **wolność i różnorodność** w dziedzinie DaF/DaZ muszą być zagwarantowane. Wyniki badań nad DaF/DaZ muszą być postrzegane przez politykę (edukacyjną) i przełożone na odpowiednie działania. Należy wspierać transdyscyplinarną i międzynarodową współpracę w dziedzinie badań, jak również otwarcie komunikacji naukowej na światową społeczność ekspertów i ogół społeczeństwa.
8. **Nauczyciele** na całym świecie muszą mieć **dostęp do wysokiej jakości ofert kwalifikacji**, które spełniają wysokie standardy jakości i uwzględniają najnowsze osiągnięcia w tej dziedzinie, a także regionalne i instytucjonalne różnice kulturowe w nauczaniu i uczeniu się. Różnice w uwarunkowaniach finansowych nie mogą stanowić przeszkody. Uczestniczenie w ofertach kwalifikacyjnych powinno być wspierane za pomocą wszelkich możliwych środków oraz uznawane i doceniane w kontekście zawodowym.
9. Należy poprawić **warunki pracy nauczycieli** w placówkach oświatowych i pozaszkolnych. Należy zapewnić odpowiednie wynagrodzenie, zbilansowany stosunek między czasem nauki a czasem przygotowania, jak również czasem zatrudnienia, z perspektywami długoterminowymi i dodatkowymi możliwościami podnoszenia kwalifikacji.
10. **Cyfrowa transformacja** otworzyła wiele nowych możliwości w uczeniu się i nauczaniu języków, np. w nauczaniu stacjonarnym, podczas samodzielnego uczenia się i w wirtualnej klasie. Cyfryzacja ułatwia również współpracę międzynarodową w dziedzinie badań naukowych i polityki językowej. Oferty cyfrowe nie mogą jednak zastąpić wymiany podczas spotkań fizycznych i nie mogą prowadzić do zmniejszenia lokalnego zasobów ludzkich. Aby cyfryzacja nie pogłębiła już istniejących dysproporcji, należy zapewnić wszystkim dostęp do świata cyfrowego, np. poprzez odpowiednie wyposażenie techniczne oraz szkolenia.
11. Nauka języka niemieckiego jest rozumiana jako nauka językowa, która obejmuje również naukę refleksyjną pod względem estetycznym i kulturowym, a także pozwala zająć się zrównoważonym stylem życia, prawami człowieka i równouprawnieniem płci. Uczenie się języków ma na celu promowanie **kultury pokoju i niestosowania przemocy** oraz docenianie różnorodności kulturowej poprzez rozwijanie umiejętności dyskursu. W ten sposób nauka języków przyczynia się do **zrównoważonego rozwoju** i umacnia postawę kosmopolityczną.

Polityka językowa musi być ustanowiona **jako odrębna dziedzina polityki**, która ma równą pozycję w dyskusjach z innymi dziedzinami polityki i nie jest postrzegana jako kwestia przekrojowa, jak dotychczas. Ustanowienie i kształtowanie polityki językowej jako odrębnej dziedziny polityki leży w gestii poszczególnych państw, instytucji i sieci ponadnarodowych i pozarządowych, zawsze w oparciu o wielojęzyczność społeczną i indywidualną oraz cel uczestnictwa.

Stan: 9 sierpnia 2022